

ISSN 2077-6594

УКРАЇНА. ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

№ 1-2 (37-38), 2016

*Украина. Здоровье нации
Ukraine. Nation's Health*

**НАУКОВО-
ПРАКТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ**

*Міжнародна науково-практична конференція
«Можливості превентивного та лікувального впливу
на соціально значимі захворювання в закладах
первинної медико-санітарної допомоги».
12-13 квітня 2016, м. Ужгород*

ЗАСНОВНИКИ

Державна установа «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Головний редактор журналу – Слабкий Г.О.

Заступники головного редактора – Дзюба О.М., Ждан В.М., Смоланка В.І.

Відповідальний редактор – Ситенко О.Р.

Літературні редактори – Ратаніна О.М., Шумило О.В.

Дизайн і верстка – Кривенко С.М.

Секретаріат – Белікова І.В. (Полтава), Бутенко І.В. (Київ), Погоріляк Р.Ю. (Ужгород)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії Лехан В.М.

Болдижар О.О.
Вороненко Ю.В.
Гойда Н.Г.
Голованова І.А.
Голубчиков М.В.

Грузева Т.С.
Децик О.З.
Карамзіна Л.А.
Ковальова О.М.
Котуза А.С.

Лисак В.П.
Любінець О.В.
Мельник П.С.
Нагорна А.М.
Рогач І.М.

Сайдакова Н.О.
Фера О.В.
Чепелевська Л.А.
Чопей І.В.
Шатило В.Й.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради Запорожан В.М. (Одеса)

Авраменко О.І. (Київ)
Бояр І. (Польща)
Дудіна О.О. (Київ)
Дудник С.В. (Київ)
Жилка Н.Я. (Київ)
Клименко В.І. (Запоріжжя)

Коваленко О.С. (Київ)
Кудренко М.В. (Київ)
Лашкул З.В. (Запоріжжя)
Лобас В.М. (Донецьк)
Майоров О.Ю. (Харків)
Матюха Л.Ф. (Київ)

Медведовська Н.В. (Київ)
Миронюк І.С. (Ужгород)
Моїсенко Р.О. (Київ)
Овоц А. (Польща)
Огнев В.А. (Харків)
Рудень В.В. (Львів)

Ситенко О.Р. (Київ)
Станчак Я. (Польща)
Степаненко А.В. (Київ)
Толстанов О.К. (Київ)
Ярош Н.П. (Київ)
Ященко Ю.Б. (Київ)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.05.2015 р. № 528).

Рекомендовано до друку Вченою радою ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України».

Протокол № 2 від 31.03.2016 р.

Адреса редакції: пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна

Тел./факс: +380 44 576-41-19; 576-41-09

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21116-10916ПР від 24.12.2014 р.
Підписано до друку 1 квітня 2016 р. Загальний наклад 100 прим. Зам. № 2825

Видавець:

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»

Адреса: пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна

Видавник:

«СПД ФО «Коломійчин В.Ю.»

Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»

03179, м. Київ, вул. Котельникова, 95, тел./факс (044) 501-35-69

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Усі статті рецензовані. Відповідальність за достовірність фактів та інших відомостей у публікаціях несуть автори.

Цілковите або часткове розмноження в будь-який спосіб матеріалів, опублікованих у цьому виданні, допускається лише з письмового дозволу редакції.

ЗМІСТ

СТАТТІ УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «МОЖЛИВОСТІ ПРЕВЕНТИВНОГО ТА ЛІКУВАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО ЗНАЧИМІ ЗАХВОРЮВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ» (12–13 квітня 2016 року, м. Ужгород)

Бичков М.А., Вдовиченко В.І., Дяків–Корейба Н.І.

**Рівень холестерину сироватки крові
у хворих на цукровий діабет
із біліарною патологією 9**

Бичков М.А., Пода Н.В.

**Ефективність діагностики гелікобактерної
інфекції у хворих на цукровий діабет
із патологією травного каналу 13**

Бичков М.А., Яхницька М.М.

**Особливості вмісту електролітів
у шлунковому соку хворих
на гастроєзофагеальну рефлюксну хворобу 16**

Білошицька А.В.

**Профілактична дія фітопрепарату
при експериментальному атеросклерозі
та цукровому діабеті 19**

*Блага О.С., Товт–Коршинська М.І.,
Колесник П.О., Росток–Резнікова М.В.*

**Жирнокислотний склад ліпідів плазми
крові у хворих на хронічне обструктивне
захворювання легень з ожирінням
та нормальною масою тіла 24**

Братасюк А.М.

**Клініко-ендоскопічна характеристика
аденоматозних поліпів товстого кишечника
у хворих старших вікових груп 28**

*Буженко А.І., Воронко А.А.,
Мороз Г.З., Шевчук Р.В., Ганоль М.В.*

**Артеріальна гіпертензія та придатність
до військової служби військовослужбовців
і чоловіків мобілізаційного віку 31**

Варваринець А.В., Чопей І.В.

**Структура та частота позакишкових проявів
неспецифічного виразкового коліту
серед пацієнтів Закарпатської області 37**

Вежновець Т.А., Парій В.Д.

**Синдром емоційного вигорання
в медичних працівників хірургічних
відділень із позиції кадрового менеджменту 41**

Гечко М.М., Чубірко К.І.,

Чопей І.В., Маршалик К.Е.

**Показники моніторингу артеріального тиску
в пацієнтів із надлишковою вагою
та ожирінням при редукції маси тіла 48**

Дебрецені К.О., Чубірко К.І., Дебрецені О.В.,

Гечко М.М., Чопей І.В., Гряділь Т.І.

**Визначення рівня оксиду азоту
у видихуваному повітрі в пацієнтів
із бронхіальною астмою
та супутнім ожирінням 53**

Дербак М.А., Архій Е.Й., Москаль О.М.

**Зміни показників цитокінового профілю
у хворих із поєднаною патологією 58**

Децик О.З., Басараба Т.П.

**Вплив соціального, родинного та навчального
оточення на формування превентивної
обізнаності молоді щодо ВІЛ-інфекції 63**

Децик О.З., Соломчак Д.Б.

**Повнота дотримання
профілактичних технологій
у хворих на сечокам'яну хворобу 68**

Жилка Н.Я., Кудря А.В.

**Первинна медична допомога:
нормативно-правовий аспект 74**

Заремба Є.Х., Заремба–Федчишин О.В., Вірна М.М.

**Добовий ритм артеріального тиску
та ефективність комбінованої
антигіпертензивної терапії
у хворих на артеріальну гіпертензію 79**

Івачевська В.В., Чопей І.В.

**Ефективність застосування ситагліптину
та урсодезоксихолевої кислоти
для корекції метаболічних порушень
у пацієнтів із поєднаним перебігом
неалкогольної жирової хвороби печінки
і цукрового діабету 2-го типу 84**

Кеч Н.Р., Гнатейко О.З.,

Личковська О.Л., Лук'яненко Н.С., Кулачковська І.Ю.

**Актуальні питання лікування
і профілактики остеопенічного
синдрому в дітей (огляд літератури) 89**

Киричук І.М.

**Дослідження умов праці та особливостей
організації лікувально-діагностичного процесу
в інфекційних стаціонарах 94**

<i>Клітинська О.В.</i> Визначення антибіотикочутливості основних карієогенних мікроорганізмів порожнини рота в дітей, які постійно проживають в умовах біогеохімічного дефіциту фтору та йоду 99	<i>Пацкань І.І., Корсак В.В.</i> Оцінка якості впровадження ефективних сучасних перинатальних технологій у лікувально-профілактичних закладах Закарпатської області 158
<i>Коваль В.Ю.</i> Застосування Магне-В6 у хворих на хронічний панкреатит 105	<i>Пулик О.Р., Гирявець М.В.</i> Аналіз захворюваності, смертності та первинного виходу на інвалідність після перенесеного мозкового інсульту в м. Ужгород 161
<i>Корсак В.В., Пацкань І.І.</i> Немедикаментозна корекція метаболічних порушень при вагітності 110	<i>Росул М.В., Пацкань Б.М.</i> Мікробіологічний моніторинг ран у хворих на синдром стопи діабетика на фоні озонотерапії в практиці сімейного лікаря 165
<i>Кошля В.І., Кузьмічов А.О.</i> Особливості змін добового моніторингу артеріального тиску під впливом раміприлу і бісопрололу при поєднанні артеріальної гіпертензії і колоректального раку 114	<i>Росул М.М., Бугір І.В., Корабельщикова М.О., Іваньо Н.В.</i> Гіперурикемія як предиктор серцево-судинних захворювань 170
<i>Кошля В.І., Муна Бен-Абід</i> Вплив телмісартану і бісопрололу на стан діастолічної функції лівого шлуночка у хворих на гіпертонічну хворобу 119	<i>Рубцова Є.І., Грицишук Т.П.</i> Дослідження впливу стресових чинників авчального процесу на формування показників артеріального тиску в дітей шкільного віку 175
<i>Кутчак І.І., Долгих А.С., Колесник П.О.</i> Поширеність остеопенії серед багатодітних жінок 122	<i>Русин О.М.</i> Роль ехокардіографії при хірургічно корегованих дефектів міжпередсердної перегородки у віддалений післяопераційний період 180
<i>Леміш Н.Ю., Бобик Ю.Ю.</i> Стан плацентарної системи в жінок із гестаційним діабетом 127	<i>Слабкий Г.О., Антоненко Ж.В., Юрченко О.В.</i> Вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ як невід'ємна складова системи стратегічної інформації щодо заходів із протидії епідемії у м. Києві 186
<i>Ляхова Н.О., Філатова В.Л., Голованова І.А.</i> Профілактика стоматологічних захворювань серед дитячого та дорослого населення України в практиці сімейного лікаря 132	<i>Сухан В.С.</i> Реабілітаційне лікування хворих на бронхіальну астму із супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень 190
<i>Мигович І.І.</i> Вплив мінеральної води, озонотерапії та гіпербаричної оксигенації на стан слизової оболонки у хворих на гастроезофагеальну рефлюксну хворобу 137	<i>Torma N., Русин В.І., Кополовець І.І., Tormová Z., Кополовець Г.Ю.</i> Визначення товщини комплексу інтима-медіа сонних артерій як неінвазивного маркера субклінічного атеросклерозу 194
<i>Михалко Я.О.</i> Антибіотикорезистентність уропатогенних штамів <i>Escherichia coli</i> до хінолонових антибіотиків у 2015 р. 143	<i>Фейса С.В.</i> Патологія щитоподібної залози та неалкогольна жирова хвороба печінки 198
<i>Міцюда Р.М.</i> Прогнозування акушерських ускладнень у жінок із коінфекцією ХГС/ВІЛ 147	<i>Хвисьюк О.М., Сердюк О.І., Короп О.А., Крупеня В.І., Просолєнко Н.В.</i> Науково-методичний супровід розвитку первинної медико-санітарної допомоги в Харківській медичній академії післядипломної освіти 203
<i>Німчук Н.В., Русановська О.В., Ігнатко Л.В., Янковська А.О.</i> Клінічні аспекти розеоли у практиці сімейного лікаря 152	

<i>Хімiон Л.В., Яценко О.Б., Ватага В.В., Дубчак О.Г.</i>	<i>Чубірко К.І.</i>
Фактори ризику ішемічної хвороби серця у хворих із гострим коронарним синдромом при порушенні ліпідного обміну та за його відсутності	Ожиріння як фактор ризику раптової смерті .....
207	221
<i>Хорош М.В., Голованова І.А.</i>	<i>Щубелка Х.М., Колесник П.О., Прохорова А.І., Пацкань І.І.</i>
Модернізація способу життя як спосіб первинної профілактики серцево-судинної патології	Оцінка обізнаності жінок м. Ужгород про рак шийки матки та їх мотивованості щодо цитологічного скринінгу .....
212	227
<i>Чернявський В.В.</i>	МАТЕРІАЛИ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ
Распространенность основных стоматологических заболеваний среди работников металлургической отрасли	231
218	

CONTENT

ARTICLES OF PARTICIPANTS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC-AND-PRACTICAL CONFERENCE «POSSIBILITIES OF PREVENTIVE AND THERAPEUTIC EFFECTS ON SOCIALLY SIGNIFICANT DISEASES IN PRIMARY HEALTH CARE INSTITUTIONS» (Uzhgorod, April 12–13, 2016)

Bychkov M.A., Vdovychenko V.I., Dyakiv–Koreyba N.I.
The level of cholecystokin in serum in diabetic patients with biliary pathology 9

Bychkov M.A., Poda N.V.
The effectiveness of the diagnosis of H. pylori infection in diabetic patients with disorders of the digestive canal 13

Bychkov M.A., Yahnytska M.M.
Features of the electrolyte content in gastric juice in patients with gastroesophageal reflux disease 16

Biloshitska A.V.
Effects of preventive herbal remedy protection at experimental atherosclerosis and diabetes 19

Blaga O.S., Tovt–Korshynska M.I., Kolesnyk P.O., Rostoka–Reznikova M.V.
Fatty acid metabolism of blood plasma in chronic obstructive pulmonary disease patients with obesity and normal weight 24

Bratasiuk A.M.
Clinical and endoscopic characteristics of adenomatous polyps of the large bowel in patients of older age groups 28

Buzhenko A.I., Voronkov A.A., Moroz G.Z., Shevchuk R.V., Ganol M.V.
Hypertension and determining fitness for military service of military contingent and mobilized men 31

Varvarynets A.V., Chohey I.V.
Structure and frequency of extraintestinal manifestations of ulcerative colitis patients in the Transcarpathian region 37

Vezhnovets T.A., Paryi V.D.
Burnout syndrome among the medical personnel of surgical departments from the perspective of personnel management 41

Gechko M.M., Chubirko K.I., Chohey I.V., Marshalyk K.E.
Performance monitoring of blood pressure in patients with overweight and adiposity in the reduction of body weight 48

Debretseni K.O., Chubirko K.I., Debretseni O.V., Gechko M.M., Chohey I.V., Griadil T.I.
Evaluation of nitric oxide in exhaled air in patients with asthma and concomitant obesity 53

Derbak M.A., Arhiy E.Y., Moskal O.M.
Changes of cytokine profile indices of patients with combined disease 58

Detsyk O.Z., Basaraba T.P.
The social, family and educational environment impact on youth's awareness on HIV prevention 63

Detsyk O.Z., Solomchak D.B.
Completeness of prevention technologies observance in patients with urolithiasis 68

Zhylka N.Ya., Kudria A.V.
Primary healthcare: regulatory aspect 74

Zaremba Ye.H., Zaremba–Fedchyshyn O.V., Virna M.M.
Circadian rhythms of blood pressure and efficiency of combined antihypertensive therapy in patients with arterial hypertension 79

Ivachevska V.V., Chohey I.V.
Efficacy of sitagliptin and ursodeoxycholic acid in correction of metabolic disorders in patients with non-alcoholic fatty liver disease and type 2 diabetes 84

Kech N.R., Gnatyko O.Z., Lychkovska O.L., Lukyanenko N.S., Kulachkovska I.Yu.
Current issues of treatment and prevention of osteopenic syndrome in children (literature review) 89

Kyrychuk I.M.
Exploring the conditions of work and peculiarities of organization of the medical diagnostic process in infectious departments 94

Klitynska O.V.
Determination of antibiotic sensitivity of the main caries genetic microorganisms in the mouth cavity in children, which are permanently residing in the conditions of biochemical deficiency of fluorine and iodine 99

<i>Koval V.Yu.</i> Application Magne-B₆ in patients with chronic pancreatitis	105	<i>Pulyk O.R., Gyriavets M.V.</i> Analysis of morbidity, mortality and primary disability after stroke in Uzhgorod	161
<i>Korsak V.V., Patskan I.I.</i> Non-pharmacological correction of metabolic disorders in pregnancy	110	<i>Rosul M.V., Patskan B.M.</i> Microbiological wound monitoring in patients with diabetic foot syndrome under ozone therapy in family doctor practice	165
<i>Koshlia V.I., Kuzmichov A.O.</i> Features changes daily monitoring blood pressure under the influence ramipril and bisoprolol with a combination of hypertension and colorectal cancer	114	<i>Rosul M.M., Buhir I.V., Korabelschykova M.O., Ivanio N.V.</i> Hyperuricemia as a predictor of cardiovascular diseases	170
<i>Koshlia V.I., Mouna Ben-Abid</i> Telmisartan and bisoprolol on diastolic left ventricular function in patients with essential arterial hypertension	119	<i>Rubtsova Ye.I., Gritsischuk T.P.</i> Investigation of the educational process stress factors influence on the blood pressure formation in school age children	175
<i>Kutchak I.I., Dolgikh A.S., Kolesnyk P.O.</i> Prevalence of osteopenia among women with more than 2 children	122	<i>Rusyn O.M.</i> The role of echocardiography in surgical corrected atrial septal defect during the remote postoperative period	180
<i>Lemish N.Yu., Bobyk Yu.Yu.</i> The state of placental system in women with gestational diabetes mellitus	127	<i>Slabky G.O., Antonenko Zh.V., Yurchenko O.V.</i> Measurement continuum of care in due to HIV as an integral component of strategic information regarding the response to the epidemic in Kyiv	186
<i>Lyakhova N.O., Filatova V.L., Golovanova I.A.</i> Prevention of dental diseases among children and adult population of Ukraine in the family doctor's practice	132	<i>Sukhan V.S.</i> Rehabilitation treatment of patients with concomitant asthma chronic obstructive pulmonary disease	190
<i>Mygovych I.I.</i> Effect of mineral water, ozone therapy and hyperbaric oxygenation on the state of the mucosa in patients with gastroesophageal reflux disease	137	<i>Torma N., Rusyn V.I., Kopolovets I.I., Tormova Z., Kopolovets G.Yu.</i> Determination of carotid intima-media complex thickness as non-invasive marker of subclinical atherosclerosis	194
<i>Mykhalko Ya.O.</i> Antibiotic resistance of the uropathogenic Escherichia coli strains to the quinolone antibiotics in 2015	143	<i>Feysa S.V.</i> Thyroid pathologies and non-alcoholic fatty liver disease	198
<i>Mitsoda R.M.</i> Forecasting obstetric complications of the women who are suffered from the HCV/HIV coinfection	147	<i>Hvysiuk O.M., Serdiuk O.I., Korop O.A., Krupenia V.I., Prosolenko N.V.</i> Scientific and methodological support of primary health care in Kharkov Medical academy of postgraduate education	203
<i>Nimchuk N.V., Rusanovska O.V., Ignatko L.V., Yankovska A.O.</i> Clinical aspects of roseola infantum in the practice of family doctor	152	<i>Khimion L.V., Yaschenko O.B., Vataha V.V., Dubchak O.G.</i> The prevalence of ischemic heart disease' risk factors in patients with acute coronary syndrome depending on lipid metabolism	207
<i>Patskan I.I., Korsak V.V.</i> Quality assessment of the effective implementation of modern perinatal technologies in the health care facilities of the Transcarpathian region	158		

<i>Khorosh M.V., Golovanova I.A.</i> Modernization of lifestyle as a way of primary prevention of cardiovascular diseases 212	<i>Shchubelka H.M., Kolesnik P.O., Prokhorova A.I., Patskan I.I.</i> Evaluation of cervical cancer awareness and motivation to cytological screening of women in Uzhgorod 227
<i>Cherniavsky V.V.</i> The prevalence of major dental diseases among steel workers 218	
<i>Chubirko K.I.</i> Obesity as a risk factor sudden death 221	
	MATERIALS OF PARTICIPANTS OF CONFERENCE 231

УДК 614.4:616.98-07:303.4(477-25)

Г.О. Слабкий¹, Ж.В. Антоненко², О.В. Юрченко²

ВИМІРЮВАННЯ КОНТИНУУМУ ДОГЛЯДУ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІЛ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАХОДІВ ІЗ ПРОТИДІЇ ЕПІДЕМІЇ У М. КИЄВІ

¹ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ, Україна

²Київська міська клінічна лікарня №5, м. Київ, Україна

Мета – провести вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ для виявлення прогалин та отримання стратегічної інформації щодо заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції у м. Києві.

Матеріали та методи. Крос-секційний каскадний аналіз даних щодо забезпечення континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Києві, статистичні та оціночні дані, дані програмного моніторингу виконання заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

Результати та висновки. Вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Києві дає змогу на кожному етапі встановити обсяги зменшення групи людей, які живуть з ВІЛ; оцінити переваги і недоліки в наданні профілактичних та лікувальних послуг у сфері протидії епідемії ВІЛ/СНІДу; встановити прогалини та спрямувати зусилля на розробку конкретних заходів щодо поліпшення цих послуг, які підлягають вимірюванню та оцінці ефективності щодо запропонованих змін у динаміці.

Ключові слова: каскадний аналіз, континуум догляду, люди, які живуть із ВІЛ, епідемія ВІЛ/СНІДу, Київ.

Вступ

У доповіді Об'єднаного агентства ООН з ВІЛ/СНІДу (UNAIDS) і ООН-Хабітат (United Nations Human Settlements Programme), присвяченій поширенню ВІЛ-інфекції у великих містах, м. Київ названий одним із 27 найбільш уражених епідемією ВІЛ/СНІДу міст світу [1, 5].

На сьогодні вперше в історії склався глобальний консенсус із такого питання: якщо 90% людей, які живуть з ВІЛ, будуть знати свій статус, і якщо 90% людей, які знають свій ВІЛ-статус, будуть отримувати лікування, то у 90% людей, які отримують лікування при ВІЛ, можна буде добитися вірусної супресії. За результатами моделювання, досягнення цієї амбітної мети дасть змогу до 2030 р. викоринити епідемію СНІДу в усьому світі.

Це, своєю чергою, матиме суттєвий позитивний вплив на економіку та охорону здоров'я. Забезпечення досягнення цільових показників «90–90–90» до 2020 р. дасть змогу суттєво зменшити ризик поширення ВІЛ-інфекції серед усіх груп населення, що особливо актуально для великих міст, таких як Київ [4].

За даними Київського міського центру профілактики та боротьби зі СНІДом станом на 01.07.2015 р., під медичним спостереженням перебувають 10 910 ВІЛ-інфікованих громадян України (390,2 на 100 тис. населення). Розрахована на основі Spectrum/EPP program [6] оціночна чисельність людей, які живуть з ВІЛ, у м. Києві станом на 01.01.2015 р. становить 32445 осіб (попередні розрахунки, 2015 р., не узгоджені на національному і регіональному рівні). За оціночними даними, спостереження охоплені лише 33,6% ВІЛ-інфікованих осіб.

Однією з особливостей м. Києві є розгалужена мережа і досить високий рівень доступності широкого спектру послуг у сфері ВІЛ/СНІДу для усіх верств населення. Водночас, наявні дані (у т.ч. отримані при проведенні ситуаційного аналізу методом триангуляції, 2013 р.) свідчать про нагальну потребу в забезпеченні посилення відповіді на епідемію через втілення ефективної стратегії, побудованої з урахуванням усіх факторів, які можуть вплинути на ситуацію в регіоні у перспективі, та вказують на необхідність пошуку дієвих шляхів досягнення стратегічних цілей [1].

Вивчення та максимальне урахування усіх факторів впливу на епідемію є інформацією для стратегічного аналізу, що вкрай важливо для розробки комплексного плану дій і прийняття важливих стратегічних управлінських рішень, орієнтованих на досягнення конкретних цілей.

Мета роботи – провести вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ для виявлення прогалин та отримання стратегічної інформації щодо заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції у м. Києві.

Матеріали та методи

Проведено крос-секційний каскадний аналіз даних щодо забезпечення континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Києві. Використано дані галузевої статистичної звітності, статистичні та оціночні дані, дані програмного моніторингу виконання заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

Вперше для оцінки надання послуг людям, які живуть з ВІЛ, у м. Києві застосовано каскад Гарднера (Edward M. Gardner, MD, Denver Public Health [2]), який

з 2013 р. впроваджений в Україні та рекомендований для запровадження на регіональному рівні. Метод аналізу відображає послідовність заходів із профілактики, лікування та догляду, перехід пацієнта з однієї служби до іншої та поступове скорочення охоплення обраної групи населення на етапах надання послуг. Особливість методу полягає в тому, що виявлення на кожному з етапів зменшення аналізованої групи населення дає змогу встановити обсяги цього зменшення і тим самим привернути увагу до його причин, зокрема, переваг і недоліків послуг, які надаються.

Результати дослідження та їх обговорення

На рисунку наведено континуум медичних послуг ВІЛ-інфікованим у м. Києві щодо цілей «90–90–90» станом на 01.01.2015 р.

Враховуючи відсутність даних щодо кількості осіб, які знають про наявність у них ВІЛ-інфекції, континуум побудований щодо кількості ВІЛ-інфікованих осіб, які перебувають під медичним спостереженням. Їх частка (без урахування дітей до 18 міс., народжених від ВІЛ-інфікованих матерів, які перебувають на моніторингу) становила лише 32% (n=10 462) від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ (n=32 445). За умови досягнення цілі «90%», кількість людей, які перебувають під медичним спостереженням, мала б становити на початок року 29 200 осіб.

Кількість ВІЛ-інфікованих осіб, що становлять активну диспансерну групу (пройшли диспансерне обстеження в Київському міському центрі профілактики та боротьби зі СНІДом принаймні один раз на рік), у 2014 р. дорівнювала 91% (9492 осіб).

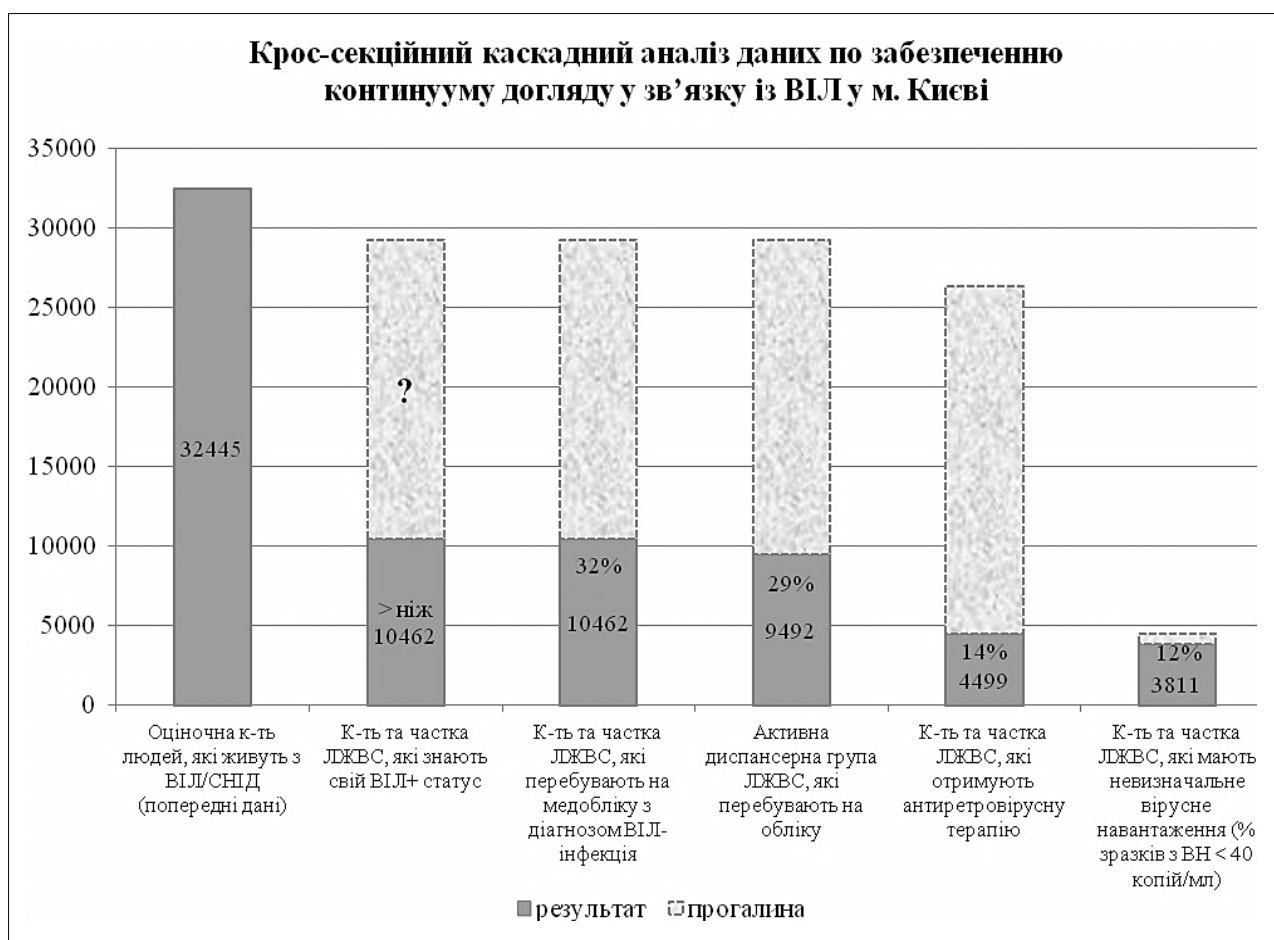

Рис. Прогалини у досягненні цілей стратегії «90–90–90» у м. Київ станом на 01.01.2015 р.

У разі досягнення рівня охоплення лікуванням 90% від тих, хто перебуває під медичним спостереженням (або 81% від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ), антиретровірусну терапію (АРТ) на початок 2015 р. мали б отримувати 26 280 ВІЛ-інфікованих осіб. Показник 2014 р. по м. Київ становив лише 43% (n=4499), або 14% від оціночної кількості.

Кінцевим індикатором континууму догляду у зв'язку з ВІЛ є зниження вірусного навантаження у 90% людей, які отримують АРТ (або 73% від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ). За даними клініко-лабораторного моніторингу ефективності АРТ, станом на 01.01.2015 р. вірусне навантаження <40 РНК-копій/мл зафіксовано у 3811 осіб, що становить 14,5% від кількості

осіб, які б мали отримувати лікування (n=26 280), або 12% від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ у м. Київ.

З точки зору досягнення цілей стратегії «90–90–90» (за останніми рекомендаціями UNAIDS [4] щодо забезпечення контролю за поширенням ВІЛ-інфекції через мінімізацію циркуляції вірусу в популяції), то ситуація на сьогодні у м. Київ досить складна як унаслідок певних обмежень у призначенні АРТ, так і через украй низьке охоплення людей, які живуть з ВІЛ, медичним наглядом.

У результаті проведеного каскадного аналізу встановлено, що наявна у м. Київ система надання послуг у сфері ВІЛ/СНІДу потребує поліпшення. Серед основних прогалин у системі виявлено: вкрай низький рівень охоплення диспансерним спостереженням осіб, яким за результатами скринінгу підтверджено ВІЛ-інфекцію; недостатня увага приділяється виявленню та залученню до медичних програм ВІЛ-інфікованих осіб з числа груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ; ВІЛ-інфекція найчастіше виявляється на пізніх стадіях; діючий порядок виявлення та реєстрації випадків ВІЛ-інфекцій при зверненні населення до медичних закладів потребує оптимізації з урахуванням відмінностей на рівні територіально-адміністративних одиниць міста; не встановлені причини стрімкого поширення ВІЛ-інфекції статевим шляхом; дані рутинного епідагляду не дають змоги об'єктивно оцінювати вплив наявних профілактичних інтервенцій.

Висновки

В умовах розвитку сучасної системи протидії епідемії ВІЛ/СНІДу виникає нагальна потреба в комплексному дослідженні позитивних і негативних факторів, які можуть вплинути на ситуацію у регіоні в перспективі, а також шляхів досягнення стратегічних цілей подолання епідемії. Ці фактори є інформацією для стратегічного аналізу, з використанням якої має складатися комплексний стратегічний план розвитку системи протидії епідемії, здійснюватися науково обґрунтована, всебічна і своєчасна підтримка прийняття важливих стратегічних управлінських рішень у сфері ВІЛ/СНІДу. Стратегічний аналіз з використанням оцінки континууму догляду у зв'язку із ВІЛ має на меті підготувати множину альтернатив для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, орієнтованих на досягнення перспективних цілей. Для підвищення ефективності стратегічного аналізу передбачено залучення всіх можливих інформаційних джерел, які забезпечують мінімізацію витрат на її отримання, використання, обробку та захист.

Вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Київ дає змогу на кожному етапі встановити обсяги зменшення групи людей, які живуть з ВІЛ, оцінити переваги і недоліки в наданні профілактичних і лікувальних послуг у сфері протидії епідемії ВІЛ/СНІДу, встановити прогалини та спрямувати зусилля на розробку конкретних заходів щодо поліпшення цих послуг, які підлягають вимірюванню та оцінці ефективності щодо запропонованих змін у динаміці.

Перспективи досліджень полягають у подальшому вивченні вищезазначеної проблеми.

Література

1. *Регіональний проект з триангуляції даних у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в місті Києві. Підсумковий звіт / Х. Азман, Ж. Антоненко, Н. Бугаєнко [та ін.]. – Київ : МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 72 с.*
2. *Editor's Choice: The Spectrum of Engagement in HIV Care and its Relevance to Test-and-Treat Strategies for Prevention of HIV Infection / Edward M. Gardner, Margaret P. McLees, John F. Steiner [et al.] // Clin. Infect. Dis. – 2011. – Vol. 52 (6). – P. 793–800.*
3. *Ending the Urban AIDS Epidemic. Nairobi: United Nations Human Settlements Programme; 2015 [Electronic resource]. – Access mode : <http://unhabitat.org/books/ending-the-urban-aids-epidemic>. – Title from screen.*
4. *Fast-Track: accelerating action to end the AIDS epidemic by 2030. UNAIDS. 2015 Electronic resource]. – Access mode : http://www.unaids.org/en/resources/documents/2015/201506_JC2743_Understanding_FastTrack. – Title from screen.*
5. *UNAIDS outlook 2014: the city report. Geneva: UNAIDS; 2014 [Electronic resource]. – Access mode : http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/JC2687_TheCitiesReport_en.pdf. – Title from screen.*
6. *Updates to the Spectrum model to estimate key HIV indicators for adults and children / J. Stover, K. Andreev, E. Slaymaker [et al.] // AIDS. – 2014. – Vol. 28 (4). – P. S427–S434.*

Дата надходження рукопису до редакції: 25.02.2016 р.

Измерение континуума ухода в связи с ВИЧ как неотъемлемая составляющая системы стратегической информации о мероприятиях по противодействию эпидемии в г. Киев

Г.А. Слабкий¹, Ж.В. Антоненко², А.В. Юрченко²

¹ГУ «Украинский институт стратегических исследований МЗ Украины», г. Киев, Украина

²Киевская городская клиническая больница № 5, г. Киев, Украина

Цель – провести измерение континуума ухода в связи с ВИЧ для выявления пробелов и получения стратегической информации о мерах по противодействию эпидемии ВИЧ-инфекции в г. Киев.

Материалы и методы. Кросс-секционный каскадный анализ данных по обеспечению континуума ухода в связи с ВИЧ в г. Киев, статистические и оценочные данные, данные программного мониторинга выполнения мероприятий по противодействию эпидемии ВИЧ-инфекции.

Результаты и выводы. Измерение континуума ухода в связи с ВИЧ в г. Киеве позволяет на каждом этапе установить объемы уменьшения группы людей, живущих с ВИЧ; оценить преимущества и недостатки в предоставлении профилактических и лечебных услуг в сфере противодействия эпидемии ВИЧ/СПИДа; установить пробелы и направить усилия на разработку конкретных мероприятий по улучшению этих услуг, подлежащих измерению и оценке эффективности по предложенным изменениям в динамике.

Ключевые слова: каскадный анализ, континуум ухода, люди, которые живут с ВИЧ, эпидемия ВИЧ/СПИДа, Киев.

Measurement continuum of care in due to HIV as an integral component of strategic information regarding the response to the epidemic in Kyiv

G.O. Slabky¹, Zh.V. Antonenko², O.V. Yurchenko²

¹ PE «Ukrainian Institute of Strategic Researches MHC of Ukraine», Kyiv, Ukraine

²Kyiv City Clinical Hospital № 5, Kyiv, Ukraine

Purpose – measuring a continuum of care for HIV to identify gaps and getting strategic information about the response to the HIV epidemic in Kyiv city.

Materials and methods. Cascade cross-sectional analysis on providing a continuum of care in relation to HIV in Kyiv city, statistical and estimated data, data monitoring program of measures on combating the HIV epidemic.

Results and conclusions. Measuring the continuum of care in relation to HIV in Kyiv city has allowed at each stage to set the volume reduction of people living with HIV to evaluate the advantages and disadvantages in providing preventive and medical services in the field of HIV/AIDS, to establish the gaps and direct efforts to develop specific measures to improve these services are subject to measurement and evaluation of effectiveness on the proposed changes in the dynamics.

Key words: cascade analysis, continuum of care, people living with HIV, HIV/AIDS, Kyiv.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., проф., в. о. директора ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна.

Антоненко Жанна Валентинівна – зав. відділу моніторингу і оцінки заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції Київського міського центру профілактики та боротьби зі СНІДом; Київська міська клінічна лікарня № 5; вул. Відпочинку, 11, м. Київ, 02218, Україна.

Юрченко Олександр Володимирович – к.мед.н., головний лікар Київської міської клінічної лікарні № 5; вул. Відпочинку, 11, м. Київ, 02218, Україна.